

บทที่ 2

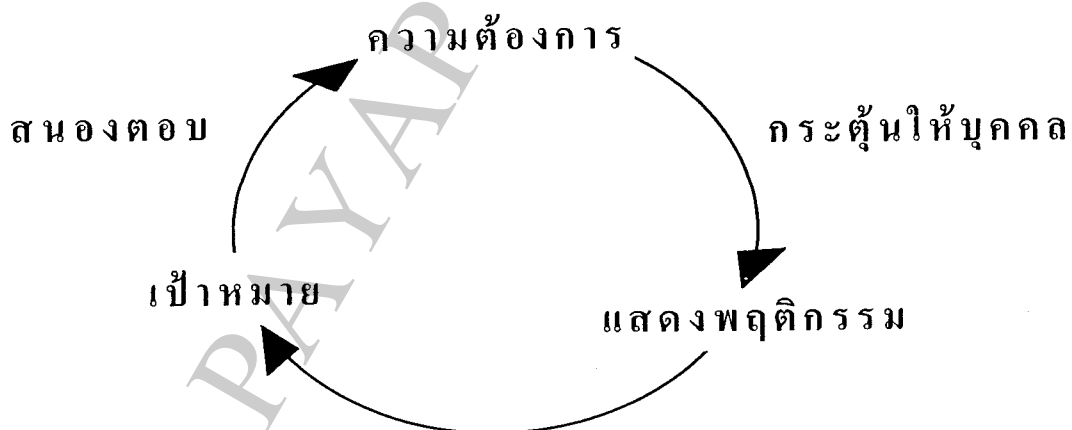
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยมูลเหตุจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาคณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยพายัพ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย โดยแยกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

1. ทฤษฎีแรงจูงใจ ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค ทฤษฎีความต้องการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่มีผลต่อการเลือกอาชีพ
2. ผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมูลเหตุการจูงใจในการศึกษา

2.1 ทฤษฎีแรงจูงใจ ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค ทฤษฎีความต้องการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่มีผลต่อการเลือกอาชีพ

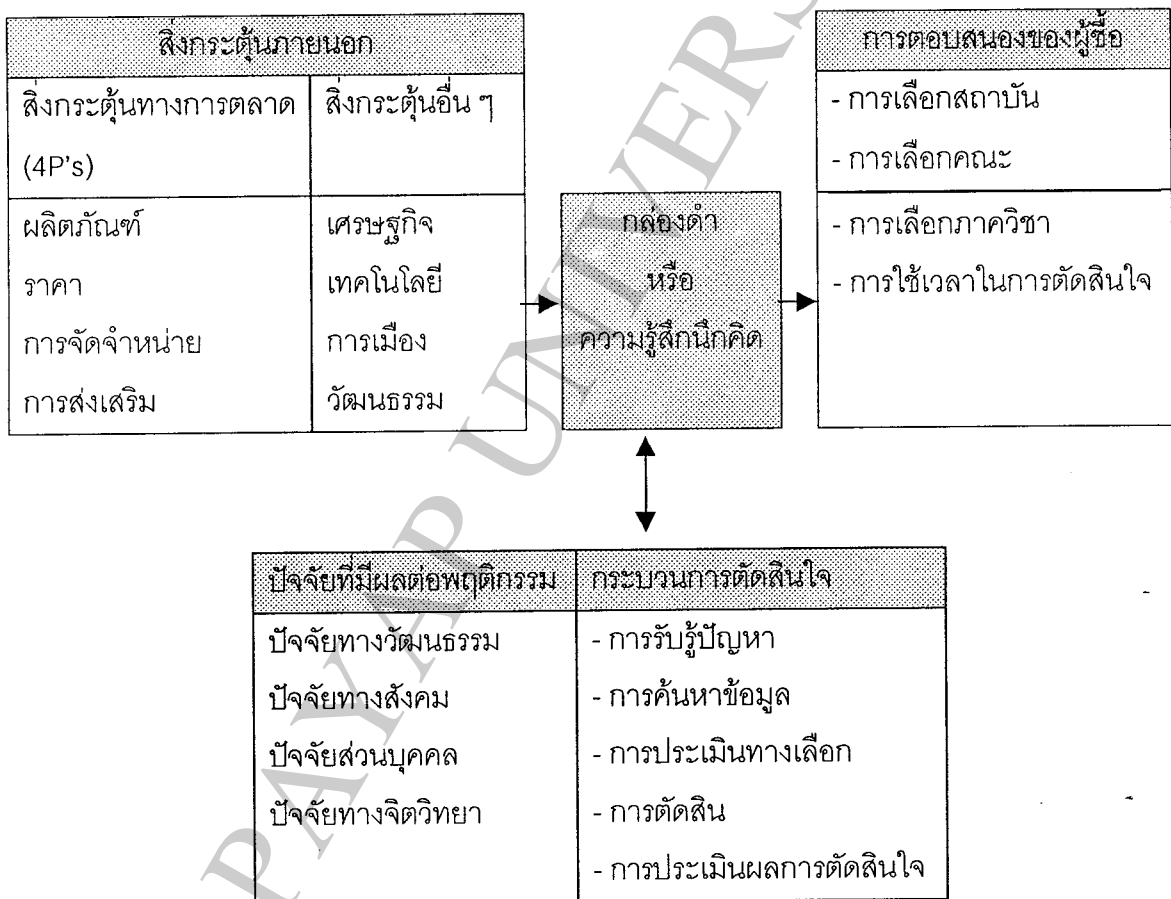
การวิจัยมูลเหตุจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาคณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยพายัพ ครั้งนี้ได้ทำการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีแรงจูงใจและทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค โดยแรงจูงใจ (Mordan, 1966) เป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์อย่างง่ายดังรูป

จะเห็นได้ว่าเมื่อมนุษย์เราเกิดความต้องการก็จะถูกกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมบางอย่าง เพื่อไปสู่เป้าหมายนั้นอาจเรียกได้ว่าเป็นสิ่งล่อใจ (Incentives) และเมื่อมีการแสดงพฤติกรรมก็สามารถบรรลุเป้าหมายก็เท่ากับว่าได้ตอบสนองความต้องการของเขาแล้วซึ่งในการแสดง

พฤติกรรมนั้นยังมีทฤษฎีอีกทฤษฎีหนึ่งที่สามารถอธิบายได้ชัดเจน ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้หยิบยกเอา ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภคของ Philip Kotler เพื่ออธิบายว่ามนุษย์เรานั้นการตัดสินใจแต่ละครั้งจะมีมูลเหตุจูงใจใดบ้างที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือก โดยมีจุดเริ่มต้นจากการเกิดสิ่งกระตุ้น (Stimulus) ที่ทำให้เกิดความต้องการแล้ว สิ่งกระตุ้นจะผ่านเข้าไปในความรู้สึกนึกคิดของผู้ตัดสินใจซึ่งจะมีปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเช่นปัจจัยทางสังคม เป็นต้น แล้วจึงมีการตอบสนองจากผู้ตัดสินใจ ดังโมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค โดยมีรายละเอียดดังนี้

โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค

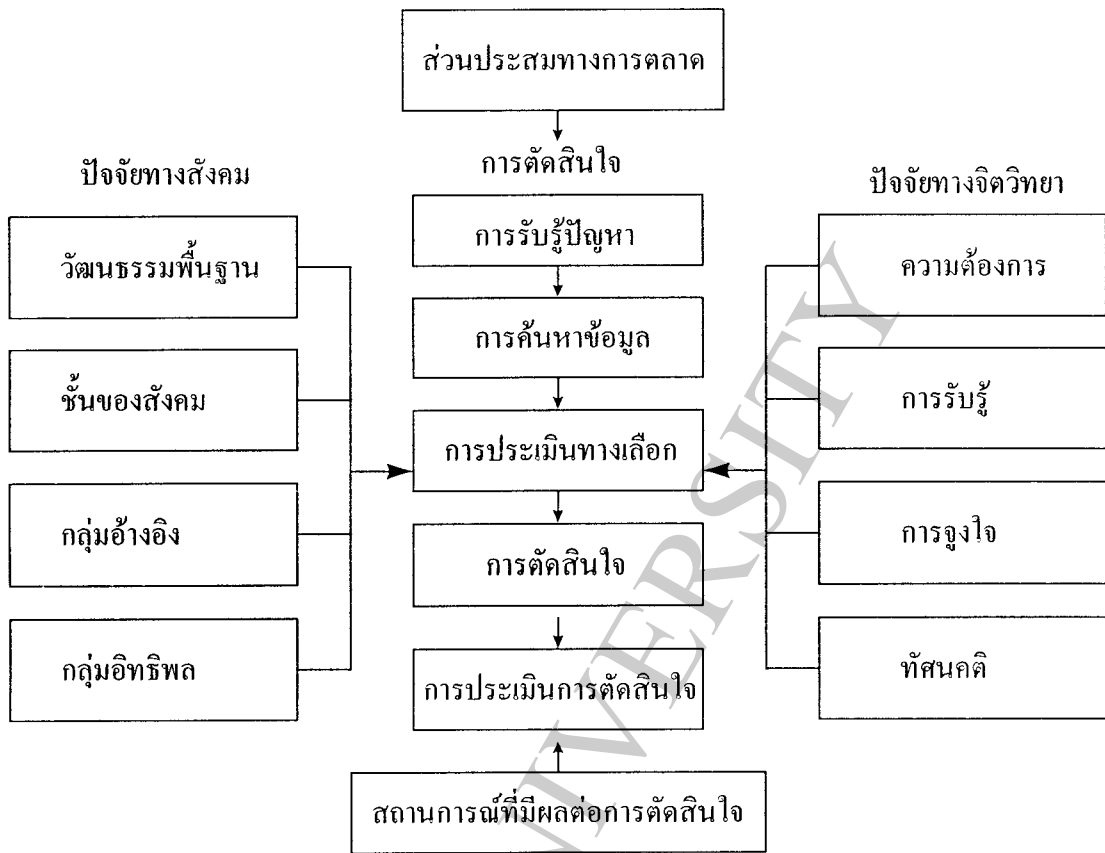

จากโมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค (Philip Kotler, 1997 : 172-192) ผู้ซื้อหรือผู้บริโภคก็คือนักศึกษาที่จะตัดสินใจเลือกเรียนคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ โดยมีสิ่งกระตุ้นภายนอกดังนี้ สิ่งกระตุ้นทางการตลาด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เช่นหลักสูตรในแต่ละภาควิชาในคณะบริหารธุรกิจ ราคาเช่นค่าใช้จ่ายในการลงทะเบียนเรียน การจัดจำหน่ายหรือทำเลที่ตั้งเช่นสถานที่ตั้งของ

มหาวิทยาลัย การส่งเสริมการตลาดเช่น การโฆษณา และสิ่งกระตุ้นอื่น ๆ ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมภายนอกผู้ซื้อ ได้แก่สภาพเศรษฐกิจ เทคโนโลยี การเมืองและวัฒนธรรม โดยสิ่งกระตุ้นทั้งหมดนี้จะผ่านเข้าไปในกล่องดำ (Buyer's black box) หรือความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อหรือนักศึกษา โดยความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อนั้นจะประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบ คือ ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม ซึ่งจะมีผลต่อการรับรู้และการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นต่างๆ โดยได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางวัฒนธรรม ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางจิตวิทยา องค์ประกอบที่ 2 คือ กระบวนการตัดสินใจ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ได้ผลลัพธ์ที่จะนำไปสู่การตอบสนองของนักศึกษาในประเด็นต่าง ๆ คือ การเลือกสถาบัน การเลือกคณะ การเลือกภาควิชา เวลาที่ใช้ในการตัดสินใจในบางครั้งการตัดสินใจอาจจะกระทำร่วมกันหลายคน โดยบุคคลที่เกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจะมีบทบาทที่แตกต่างกัน (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2534) ดังนี้

1. ผู้ริเริ่ม (Initiator) คือ ผู้ที่เสนอความคิดที่เลือกสถาบันหรือคณะเป็นรายแรก
2. ผู้มีอิทธิพล (Influencer) คือ ผู้ที่ให้ข้อมูลและเป็นที่ปรึกษาแนะนำ
3. ผู้ตัดสินใจ (Decider) เป็นผู้ที่ทำการตัดสินใจว่าจะเลือกเรียนหรือไม่เรียน ถ้าเรียนจะเรียนที่ไหน สถาบันไหน คณะอะไร

ในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาถึงมูลเหตุจูงใจในการตัดสินใจ เช่นสิ่งกระตุ้นภายนอกที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาคณะบริหารธุรกิจ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ ได้แก่ สิ่งกระตุ้นทางการตลาดและนอกจากนี้ก็จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมในการตัดสินใจ ได้แก่ปัจจัยทางสังคม โดยจะแสดงดังภาพเพื่อให้เกิดความชัดเจนขึ้น

แผนภาพแสดง กระบวนการตัดสินใจ (Courtland L. Bovee, 1992)

จากลักษณะการตัดสินใจ จะทำให้เห็นภาพการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกศึกษา คณะบริหารชัดเจนขึ้นว่านอกจากสิ่งกระตุ้นทางการตลาดและสิ่งกระตุ้นอื่น ๆ แล้วยังมีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการตัดสินใจ เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยนำไปปรับปรุงหรือศึกษาในแนวคิดเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนหรือนักศึกษาต่อไปในอนาคต

ทฤษฎีความต้องการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่มีผลต่อการเลือกอาชีพ

ในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพนั้น นอกจากทฤษฎีความต้องการแล้วยังมีองค์ประกอบอื่นอีกที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพนั้น ๆ อาทิเช่น ความสนใจ บุคลิกภาพ การรับรู้ทางสังคม ซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล จะเห็นได้ว่าการเลือกประกอบอาชีพใด ๆ ก็ตาม ถ้าอาชีพที่เลือกนั้นมีองค์ประกอบที่สามารถสนองต่อความต้องการของบุคคลเหล่านั้นได้ ก็จะมีแรงจูงใจให้ตัดสินใจที่จะศึกษาหรือประกอบอาชีพนั้น ๆ ได้ ดังนั้นปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่มีผลต่อการตัดสินใจ มีดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

1.1 ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs) มาสโลว์ (Maslow) ได้กล่าวว่าความต้องการทางด้านร่างกายเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์และเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต ความต้องการเหล่านี้ได้แก่อาหาร น้ำ ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย เป็นต้น และสอดคล้องกับ Hoppock (1971: 98-99) โดยอธิบายว่า คนเราจะเลือกอาชีพเพื่อสนองความต้องการทางด้านร่างกาย อย่างน้อยสามารถสนองความต้องการขั้นต่ำสุดในมาตรฐานของการดำรงชีวิต ซึ่งแต่ละคนจะแตกต่างกันไป

1.2 ความต้องการทางด้านจิตวิทยา (Psychological needs) การเลือกประกอบอาชีพของคนเรานั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับความต้องการทางด้านร่างกายแล้ว จิตใจยังมีผลต่อความต้องการในการประกอบอาชีพ ซึ่งความต้องการทางจิตวิทยาประกอบด้วย

1.2.1 ความต้องการความมั่นคงหรือความปลอดภัย (Security or Safety needs) เมื่อมนุษย์มีสิ่งจำเป็นเพื่อการดำรงชีวิตไว้ตอบสนองความต้องการแล้ว มนุษย์ต้องการหลักประกันว่าพวกเขาจะมีสิ่งต่อไปนี้เพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายตลอดเวลาคือ สุขภาพดี ทรัพย์สินสมบัติพอกินพอใช้ รอดพ้นจากอันตรายทั้งปวง สามารถดำเนินชีวิตไปได้อย่างราบรื่น ในสังคมปัจจุบัน

1.2.2 ความต้องการทางด้านสังคมหรือการยอมรับจากผู้อื่น (Social or Belonging needs) ภายหลังจากที่มนุษย์ได้รับการตอบสนองทั้งทางด้านร่างกายและความมั่นคงปลอดภัยแล้วมนุษย์ก็มีความต้องการที่จะมีโอกาสเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรต่าง ๆ โดยอยากจะคบหาสมาคมกับบุคคลอื่นรวมทั้งจะได้รับมิตรภาพและความเห็นใจจากกลุ่มเพื่อนฝูง

1.2.3 ความต้องการทางด้านชื่อเสียงเกียรติยศ (Esteem needs) เป็นความต้องการที่จะมีฐานะเด่นเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นหรืออยาก จะให้บุคคลอื่นสรรเสริญหรือนับหน้าถือตา เมื่อบุคคลใดก็ตามที่ประสบ ความสำเร็จทุก ๆ ด้านความต้องการขั้นนี้จะช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และรู้สึกตนเองมีค่ามากที่สุด

1.2.4 ความต้องการความสมหวังของชีวิต (Self - actualization needs) เป็นความต้องการสูงสุด ความต้องการขั้นนี้เป็นความต้องการทำ หรือทุกสิ่งทุกอย่างที่อยากจะทำ เช่นอยากจะทำประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพสูงที่สุด

จะเห็นได้ว่าความต้องการของมนุษย์นั้นไม่มีที่สิ้นสุด มีความต้องการตลอดเวลา ดังสมมติฐานของมาสโลว์ที่กล่าวไว้ และจะเห็นได้ว่าจากความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์จะผลักดันให้เกิดพฤติกรรมในการเลือกอาชีพของแต่ละบุคคล และเป็นเหตุผลในการตัดสินใจเลือกศึกษา

ในสาขาอาชีพต่าง ๆ ซึ่งแต่ละบุคคลก็มีความคิดเห็นแตกต่างกันในการเลือกศึกษา เช่น อยากรมีรายได้ที่สูง อยากรมีเกียรติ ต้องการเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง ต้องการได้รับการยกย่องจากสังคม หรืออาจจะมีอิทธิพลมาจากคนในครอบครัวเช่น บิดา มารดา พี่ น้อง ญาติ หรืออาจเลือกตามเพื่อนฝูง บุคคลที่รู้จัก เป็นต้น

2. รายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

รายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว เป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดความสามารถของนักศึกษาที่จะได้รับการศึกษาในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยทั่วไปแล้วการบริการทางการศึกษาระดับสูงหรือมีคุณภาพดีย่อมเสียค่าใช้จ่ายมากกว่าบริการทางการศึกษาระดับต่ำกว่าและด้อยคุณภาพกว่า (ริงสรณ์ ธนะพรพันธ์, 2518 : 38-39) การใช้จ่ายเพื่อการศึกษาจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับรายได้ ถ้าครอบครัวมีรายได้สูงก็สามารถที่จะส่งเสียบุตรให้ได้รับการศึกษาในชั้นสูงได้ หรือสามารถเลือกเรียนสาขาวิชาที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงหรือใช้ระยะเวลาในการศึกษานานได้

3. อาชีพของผู้ปกครอง

ปัจจัยอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับ อาชีพของบิดา หรือมารดา เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดมากกว่าบุคคลอื่น จึงทำให้มีผลต่อการเลือกอาชีพที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกับบิดา หรือมารดา หรืออาจเป็นบุคคลที่มีส่วนสนับสนุนแนะนำส่งเสริมให้เลือกอาชีพนั้น ๆ (อัมพรศรี พรพิทักษ์ดำรง, 2534 : 78) พบว่าอาชีพผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการเลือกสาขาคหกรรมศาสตร์ เนื่องจากนักเรียนได้มีโอกาสได้เรียนรู้จากผู้ปกครอง และนักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นั้นหมายความว่าสามารถช่วยผู้ปกครองได้ ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาคหกรรมศาสตร์

4. สติปัญญา และความถนัด

สติปัญญาจะเป็นตัวบ่งบอกถึงความสามารถในการเรียน วิชาสาขาที่ต้องใช้การคิดคำนวณ หรือมีความยุ่งยากซับซ้อนมากผู้ที่ระดับสติปัญญาสูงจึงจะสามารถเรียนได้ เช่น แพทย์ วิศวกร นักวิทยาศาสตร์ เป็นต้น แต่บางสาขาวิชาไม่จำเป็นต้องคำนวณมากหรือไม่ยุ่งยากซับซ้อนเป็นการใช้ทักษะการปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ ผู้ที่มีระดับสติปัญญาไม่สูงมากนักก็สามารถเรียนได้ เช่น สาขาวิชาอาชีพต่าง ๆ ดังนั้น ในการตัดสินใจเลือกเรียนเพื่อนำไปประกอบอาชีพ ผู้เรียนจึงต้องพิจารณาความสามารถทางสมองให้เหมาะสมกับตนเอง จึงจะมีโอกาสได้รับผลสำเร็จ ในการ

พิจารณาระดับสติปัญญาของนักเรียน ดูจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเลือกเรียน หรือเลือกอาชีพนอกจากสติปัญญาแล้ว ถ้าเลือกตามความถนัดของตนเองแล้วย่อมมีโอกาสประสบความสำเร็จในวิชาชีพนั้น ๆ มากกว่า การที่บุคคลมีความถนัดไม่เหมือนกัน ก็เพราะมนุษย์เกิดมามีความแตกต่างกัน ความถนัดจึงเป็นความสามารถเฉพาะบุคคล ที่ติดตัวมาแต่กำเนิด องค์ประกอบสำคัญของความถนัด คือ ความรู้พื้นฐานของผู้เรียน เนื่องจากสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้มาก ฉะนั้นในการวัดความถนัดจึงไม่ได้วัดเฉพาะสิ่งติดตัวมาแต่กำเนิด แต่จะเป็นการประมวลผลการเรียนรู้ทั้งหมดที่สืบเนื่องมาจากสังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นผลทำให้แต่ละคนยังมีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน (ประหยัด จิระวรพงศ์, 2525 : 34-35)

5.ความคาดหวังในการมีงานทำ

การที่นักเรียนจะเลือกเรียนสาขาใดก็ตาม ย่อมมุ่งหวังที่จะออกไปประกอบอาชีพเพื่อหารายได้มาเลี้ยงชีพ คนที่ไม่มีงานทำย่อมก่อให้เกิดความเสียหายกับตนเอง เป็นปัญหาทางสังคมและขัดขวางต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้นการเลือกประกอบอาชีพ จึงต้องพิจารณาถึงความต้องการทางด้านแรงงานในตลาดแรงงานเป็นหลักด้วย (สุโข มีอินทร์เกิด, 2527 : 53)

จากผลงานวิจัยของ เสริมศรี สอนไพรินทร์ (2531) พบว่าส่วนใหญ่เลือกสาขาสังคมศาสตร์มากที่สุด และสถาบันที่นักเรียนนิยมเลือกเรียนมากที่สุดและเลือกเรียนเป็นลำดับหนึ่งมากที่สุดคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำหรับเหตุผลในการเลือกสาขาวิชา นักเรียนเลือกสาขาด้วยการประมาณจากความสามารถของตนเองและความสนใจของนักเรียนรวมทั้งเหตุผลเกี่ยวกับการหางานทำได้ง่าย

6.ความคาดหวังเกี่ยวกับรายได้

บุคคลจะเลือกอาชีพใดย่อมคำนึงถึงผลตอบแทนที่จะได้รับ อาชีพใดที่ให้ผลตอบแทนสูงหรือมีรายได้ดี จะเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่ทำให้บุคคลอยากประกอบอาชีพนั้น ในทางเศรษฐศาสตร์ ผลตอบแทนของการทำงานคือรายได้ซึ่งมีอยู่ 2 ประเภท คือ รายได้ที่ไม่เกี่ยวกับตัวเงิน เช่น ความพึงพอใจ และรายได้ที่เกี่ยวกับตัวเงิน เช่น เงินเดือน และคนจะเลือกอาชีพที่มีรายได้สูงสุดหรือมีอรรถประโยชน์สูงสุดในสภาวะตลาดแรงงานทั่วไป อาชีพที่มีรายได้สูง ย่อมมีผู้ต้องการทำงานจำนวนมาก ทำให้เกิดอุปทานแรงงานสูง แต่การตัดสินใจเลือกอาชีพ บุคคลจะพิจารณารายได้ที่ไม่เกี่ยวกับเงินควบคู่กันไปด้วย ขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคลนั้น

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ได้มีเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ได้กล่าวในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

เฉลิมเผ่า อจละนันท์ (2519) ได้ศึกษาแรงจูงใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต่อการเลือกเรียนสายอาชีพ ศึกษาเฉพาะโรงเรียนในกรุงเทพมหานครที่เคยใช้หลักสูตรมัธยมแบบประสม ผลการศึกษาพบว่า อาชีพของผู้ปกครอง มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสายอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ลักษณะของงานและความก้าวหน้า เป็นแรงจูงใจที่มีความสำคัญรองลงไปตามลำดับได้แก่เกียรติยศ ชื่อเสียง ความสนใจและเหตุผลส่วนตัว รายได้ ความจำเป็นและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ทิพวรรณ รัตนวงศ์ (2532) ได้ทำวิจัยเรื่องแนวโน้มหลักสูตรสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในปีพุทธศักราช 2545 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มหลักสูตร สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในปีพุทธศักราช 2545 โดยศึกษารูปแบบและลักษณะหลักสูตรสาขาวิชาในปัจจุบันตามการจำแนกกลุ่มสาขาวิชา ISCED และศึกษาแนวโน้มหลักสูตรในอนาคตอีก 15 ปีข้างหน้า ผลการวิจัยพบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่เปิดดำเนินการหลักสูตรระดับปริญญาตรีในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะหมวดสาขาวิชาบริหารธุรกิจและพาณิชยการมากที่สุด รูปแบบโครงสร้าง และลักษณะหลักสูตรในกลุ่มสาขาวิชาเดียวกันไม่มีความแตกต่าง วัตถุประสงค์ของหลักสูตรในกลุ่มสาขาวิชาเดียวกันคล้ายคลึงกัน การเปิดสอนหลักสูตรสาขาวิชาต่างๆ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะคำนึงถึงความเชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น ความพร้อมของสถาบันและความต้องการของภาคธุรกิจเอกชนด้วย การผลิตบัณฑิตจึงมุ่งตอบสนองภาคธุรกิจเอกชนและให้บัณฑิตสามารถประกอบอาชีพอิสระได้เป็นสำคัญ

ธีรศักดิ์ ทาทอง (2529) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกแผนการเรียนเกษตรกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกแผนการเรียนเกษตรกรรมของนักเรียนมากที่สุดได้แก่ ปัจจัยด้านการประกอบอาชีพ ส่วนปัจจัยด้านทุน ค่านิยม บุคคลและการศึกษาต่อ มีความสำคัญรองลงไปตามลำดับ ซึ่งนักเรียนส่วนมากจะตัดสินใจเลือกแผนการเรียนด้วยตนเอง มากกว่าที่เลือกเพราะครู บิดามารดา และเพื่อนซึ่งแนะนำตามลำดับ

นิรมล รุ่งปัจฉิม (2531) ได้ศึกษา ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกประกอบอาชีพของ นิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ เลือกประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างเอกชน และคำนึงถึงเหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพ ได้แก่ การได้ทำงานเกี่ยวข้องกับคน และการมีโอกาสที่จะได้ใช้วิชาความรู้ที่ได้เรียนนามากที่สุด เพศชาย นิยมเลือกประกอบอาชีพลูกจ้างเอกชน และอาชีพส่วนตัวมากกว่าเพศหญิง เพศหญิงนิยมเลือกประกอบอาชีพรับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และเจ้าหน้าที่องค์การระหว่างประเทศ นิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในสาขาวิทยาศาสตร์ นิยมเลือกประกอบอาชีพรับราชการ ผู้ที่อยู่ในสาขาสังคมศาสตร์ นิยมเลือกประกอบอาชีพลูกจ้างเอกชน และผู้ที่อยู่ในสาขามนุษยศาสตร์ นิยมเลือกประกอบอาชีพส่วนตัวมากกว่า นิสิตนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง นิยมเลือกประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างเอกชน พนักงานรัฐวิสาหกิจมากกว่า ในขณะที่ผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคอื่นๆ นิยมเลือกประกอบอาชีพรับราชการ นิสิตนักศึกษาที่มีบิดาประกอบอาชีพรับราชการ นิยมเลือกประกอบอาชีพรับราชการ ผู้ที่มีบิดาประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างเอกชน นิยมเลือกประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างเอกชน และผู้ที่มีบิดาประกอบอาชีพค้าขาย/อาชีพส่วนตัว ก็มักจะเลือกประกอบอาชีพค้าขายส่วนตัวด้วย ในด้านการเลือกประกอบอาชีพ กับตัวแปรฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ในด้านการเลือกประกอบอาชีพกับตัวแปรค่านิยมด้านปัญญา และด้านทักษะทางสังคมพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

นิศากร สุทธิวงศ์ (2532) ได้ทำการศึกษาเรื่อง มูลเหตุในการจูงใจในการเลือกศึกษาวิชาชีพสื่อสารมวลชนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันการอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ตามทฤษฎีที่ค้นคว้าเกี่ยวกับวิชาชีพ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีบทบาทในการตัดสินใจเลือกศึกษาริวิชาชีพนี้ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเลือกเรียนวิชาชีพนี้มักตัดสินใจด้วยตนเอง บิดา-มารดาไม่มีบทบาทในการตัดสินใจ และสิ่งที่ผู้เรียนคาดหวังเป็นอันดับแรกคือ ความสนุกสนานในการประกอบอาชีพ รองลงมาคือ การได้รับประสบการณ์ใหม่ ได้ทำงานตรงกับบุคลิก

นิตยา วัฒนภรณ์ (2530) ได้ทำวิจัยเรื่องเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของ นักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยการวิจัยครั้งนี้มี จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเหตุจูงใจของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ด้านลักษณะของสถาบัน เหตุผลส่วนตัว การสนับสนุนของผู้อื่น ผลวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ นักศึกษาเลือกเข้าศึกษาสถาบันแห่งนี้เพราะมีเหตุผลส่วนตัวมากอันดับแรก รองลงมาได้แก่ เหตุจูงใจด้านลักษณะของสถาบัน ความมุ่งมั่น และการสนับสนุนของผู้อื่น

ผุสดี ธรรมศักดิ์ (2538) ได้ทำการศึกษาเรื่องมูลเหตุจูงใจในการศึกษาวิชาชีพเกษตรกรรมของนักศึกษาในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่ามูลเหตุในการจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาวิชาชีพเกษตรกรรมของนักศึกษามากที่สุดคือเห็นว่าเป็นอาชีพอิสระ เมื่อเรียนสำเร็จจากสถาบันนี้สามารถที่จะศึกษาต่อได้ ตั้งใจที่จะเลือกเรียนสาขาวิชานี้สาขาวิชานี้แต่แรกและคิดว่าเป็นอาชีพที่เหมาะสมกับสติปัญญาและความสามารถของตน ส่วนความมุ่งหวังภายหลังที่จบการศึกษาคือจะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป และตั้งใจจะออกไปทำงานตามบริษัทห้างร้านต่าง ๆ ที่ใช้ความรู้ทางด้านการเกษตร

ลักขณา เดชมา (2534) ได้ศึกษาทัศนคติ และความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดระนอง ต่อการศึกษาต่อที่วิทยาลัยเกษตรกรรมระนอง ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีทัศนคติต่อตนเองในการที่จะศึกษาต่อที่วิทยาลัยเกษตรกรรมระนอง อยู่ในระดับปานกลางและมีทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรมอยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนมีความเห็นว่า วิทยาลัยควรจะมีโควต้าแก่นักเรียนที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ มีการบริการแนะแนวการศึกษาต่อที่ดี และควรเพิ่มสวัสดิการด้านหอพักให้เพียงพอ มีนักเรียนเพียงส่วนน้อยที่ต้องการศึกษาต่อที่วิทยาลัย โดยให้เหตุผลว่า เป็นอาชีพอิสระ อยู่ใกล้บ้านต้องการนำความรู้ไปปรับปรุงการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ของครอบครัว นักเรียนส่วนใหญ่ที่ไม่ต้องการศึกษาต่อที่วิทยาลัยให้เหตุผลว่า ใกล้บ้านไม่ชอบอาชีพเกษตรต้องการเรียนต่อสายสามัญ ผู้ปกครองไม่สนับสนุน และภาพพจน์ของนักศึกษาเกษตรไม่ดีผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า วิทยาลัยควรประชาสัมพันธ์ความสำคัญของอาชีพเกษตร รวมทั้งการสร้างค่านิยมต่อเกษตร ควรมีการประสานงานการแนะแนวระหว่างโรงเรียนกับวิทยาลัยเกษตรกรรม เพื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการศึกษาต่อที่วิทยาลัย ค่าใช้จ่ายในการศึกษา และแนะแนวทางการประกอบอาชีพวิทยาลัย ควรเพิ่มสวัสดิการทางด้านหอพัก และให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์

ศันสนีย์ จะสุวรรณ์ (2532) ได้ทำวิจัยเรื่อง ทิศทางของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2531-2545 เพื่อศึกษาทิศทางของสถาบันอุดมศึกษาใน 15 ปีข้างหน้า ในเรื่องความเป็นเจ้าของ การลงทุน การบริหาร ความก้าวหน้าทางวิชาการและเอกลักษณ์ของสถาบัน โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 กลุ่ม คือผู้บริหารระดับสูงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้ง 25 แห่ง จำนวน 25 คนและผู้ทรงคุณวุฒิทางการอุดมศึกษา 25 คน ผลการวิจัยพบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนใน 15 ปีข้างหน้าจะมุ่งพัฒนาทางด้านคุณภาพ สร้างชื่อเสียงของสถาบันเพื่อดึงดูดนักศึกษา มีการเปิดหลักสูตรทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้นเพื่อสนองความต้องการของประเทศ แต่ยังคงเน้นหลักสูตรสังคมศาสตร์ด้านบริหารธุรกิจที่เอกชนมีความถนัดและต้นทุนต่ำ

เป็นหลัก โดยที่หลักสูตรจะมีลักษณะแหวกแนวจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและมีเอกลักษณ์เฉพาะของสถาบันอุดมศึกษา เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานภาคเอกชน การศึกษาจะขยายในระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น การขยายตัวของสถาบันและการขยายวิทยาเขตของสถาบันที่มั่นคงมีชื่อเสียงแล้วเป็นไปได้มาก ในเมืองหลวงหรือเมืองใหญ่ในเขตอุตสาหกรรมที่มีสภาพเศรษฐกิจดีด้วยนักศึกษาและอาจารย์ส่วนใหญ่ยังมีค่านิยมพอใจที่จะอยู่ในกรุงเทพฯ มากกว่าต่างจังหวัด ทิศทางในอนาคตของความเป็นเจ้าของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะมีแนวโน้มเปลี่ยนจากเจ้าของคนเดียวมาเป็นเจ้าของแบบกลุ่มบุคคล โดยเฉพาะเป็นมูลนิธิมากขึ้นด้วย จะต้องแข่งขันกันระดมทุนเพื่อจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจนเป็นที่ยอมรับเชื่อถือของประชาชนและได้รับความร่วมมือจากภาครัฐกิจเอกชนการบริหารงานที่จะผสมผสานการใช้มืออาชีพมาบริหารมากขึ้น

เสริมศรี สอนไพรินทร์ (2531) ได้ศึกษาการเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกรุงเทพมหานครโดยทั่วไปมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับสูง สำหรับการเลือกสาขาวิชาและสถาบันที่จะศึกษาในระดับอุดมศึกษา ส่วนใหญ่เลือกสาขาสังคมศาสตร์มากที่สุด และสถาบันที่นักเรียนนิยมเลือกเรียนมากที่สุดและเลือกเรียนเป็นลำดับหนึ่งมากที่สุดคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำหรับเหตุผลในการเลือกสาขาวิชา นักเรียนเลือกสาขาด้วยการประมาณจากความสามารถของตนเองและความสนใจของนักเรียนรวมทั้งเหตุผลเกี่ยวกับการหางานทำได้ง่าย

ในด้านการวางแผนการเรียนหลังจากจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนประสงค์จะทำงานระหว่างเรียนด้วย โดยมุ่งเรียนในมหาวิทยาลัยจำกัดรับของรัฐ สำหรับการตัดสินใจในการเรียน นักเรียนมีแนวโน้มที่จะพิจารณาสาขาวิชาที่สนใจมากกว่าสถาบันการศึกษา สำหรับการเตรียมตัวเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยนักเรียนศึกษาเอกสารและตำราของโรงเรียนด้วยตนเอง หาเอกสารและตำรามาศึกษาเพิ่มเติมและกวดวิชาสม่ำเสมอตลอดปี ในด้านสถาบันอุดมศึกษาที่นักเรียนเลือกเรียนหากไม่สามารถสอบคัดเลือกฯ ได้นักเรียนเลือกเรียนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมากที่สุด

อัมพรศรี พรพิทักษ์ดำรง (2534) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาคุณกรรมศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ต้องการเรียนต่อสายอาชีพ มีร้อยละ 45.93 ของผู้ต้องการเรียนต่อทั้งหมด นักเรียนเลือกเรียนสาขาคุณกรรมศาสตร์ร้อยละ 12.7 อาชีพผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการเลือกสาขาคุณกรรมศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เหตุผลในการเลือกเรียนสาขาคุณกรรมศาสตร์นั้น นักเรียนมีความเห็นที่สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ รวมทั้งนำไปประกอบอาชีพและหารายได้พิเศษ ในขณะที่เดียวกันได้อีกด้วย สามารถประกอบอาชีพส่วนตัวเจริญรุ่งเรืองได้ เรียนจบแล้วหางานทำได้

ย้ายส่วนสาเหตุที่ไม่เลือกเรียนสาขาคหกรรมศาสตร์ ได้แก่ ไม่ถนัดและไม่ชอบ ผู้ปกครองต้องการให้เรียนสาขาอื่นการเรียนต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง

อัจฉราวรรณ นารถพจนานนท์ (2536) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัยกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหงมี 10 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการสอนด้านพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ด้านความเป็นอิสระของนักศึกษาต่อแนวปฏิบัติของมหาวิทยาลัย สิ่งแวดล้อมด้านห้องสมุด ด้านการคบเพื่อน ด้านนโยบายของมหาวิทยาลัยด้านข่าวสาร ด้านทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อการบริหารมหาวิทยาลัย ด้านการใช้เวลาในการศึกษา ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน และด้านวินัยศึกษา

ตัวแปรปัจจัยสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามี 10 ตัวแปร ได้แก่ เทคนิคการสอนของอาจารย์ ความตรงต่อเวลาของอาจารย์ การเตรียมการสอนของอาจารย์ ความเป็นกันเองที่อาจารย์ให้กับนักศึกษา ความมีอิสระในการคบเพื่อน การตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญ การส่งเสียงคุยกันในห้องเรียน การเสพของมีนเมาในมหาวิทยาลัย การต่อต้านประท้วงนโยบายผู้บริหารมหาวิทยาลัยและ การใช้เวลาว่างอยู่ในห้องสมุดกับเพื่อนคั่นคว้าเพิ่มเติม

อานันท์ ทาปทา (2533) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีศักยภาพต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีศักยภาพต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ ผลการเรียนในระดับประถมศึกษา การมีพี่น้องศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา ความคาดหวังในการประกอบอาชีพ แรงจูงใจในการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา ทัศนคติต่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สถานที่ตั้งบ้านเรือน และระยะทางระหว่างบ้านกับโรงเรียนมัธยมศึกษา รายได้ของผู้ปกครอง ความคาดหวังของผู้ปกครองต่ออาชีพของบุตร แรงจูงใจในการส่งบุตรเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา และทัศนคติต่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

จากเอกสารและงานวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่ามูลเหตุจูงใจในการศึกษาสาขาวิชาใด ก็ตามนั้นก็มีผลมาจากปัจจัยหลายประการด้วยกัน อาทิเช่น อาชีพของผู้ปกครอง ลักษณะของงานการประกอบอาชีพและความก้าวหน้า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความคาดหวังในการประกอบอาชีพ และนอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับสถาบันการศึกษา อาทิเช่น ชื่อเสียง ความพร้อมของอุปกรณ์การเรียนการสอน คณาจารย์มีคุณภาพ เป็นต้น ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้มีผลต่อการตัดสินใจ

ใจในการเลือกศึกษา จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษามูลเหตุจูงใจในการศึกษาคณะบริหารธุรกิจของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ เพื่อจะได้นำข้อมูลเหล่านี้มาเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงคณะบริหารธุรกิจและคณะอื่น ๆ ที่มีความสนใจต่อไปให้ดียิ่งขึ้น

PAYAP UNIVERSITY